

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Saavutettavuuskirjasto Celiasta sekä yleisistä kirjastoista annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Saavutettavuuskirjasto Celiasta sekä yleisistä kirjastoista annetun lain 11 §:n muuttamisesta (HE 95/2022 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Sivistysvaliokunta (SiVM 6/2022 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

Saavutettavuuskirjasto Celiasta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Asema ja tarkoitus

Saavutettavuuskirjasto Celia on opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla toimiva virasto, joka vastaa näkövammaisten ja muiden tekijänoikeuslain (404/1961) 17 a §:n 1 momentissa tarkoitettujen lukemisesteisten kirjastopalveluista sekä hoitaa saavutettavan julkaisemisen asian-
tuntijatehtäviä.

Kirjasto edistää aktiivista lukemista, monipuolisia lukutaitoja ja jatkuvaa oppimista tarjoamalla pääsyn saavutettavaan kirjastoaineistoon ja oppimateriaaliin. Kirjaston tarkoituksena on parantaa näkövammaisten ja muiden lukemisesteisten henkilöiden yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa.

2 §

Kirjaston tehtävät

Kirjaston tehtävänä on:

Eduskunnan vastaus EV 94/2022 vp

- 1) valmistaa, välittää ja lainata asiakkailleen saavutettavaa kirjastoaineistoa;
- 2) valmistaa, välittää ja lainata asiakkailleen saavutettavaa oppimateriaalia;
- 3) neuvoa kirjaston aineistojen ja palvelujen käytössä;
- 4) ylläpitää ja kehittää kirjaston kokoelmaa ja muuta sisältötarjontaa;
- 5) toimia näkövammaisten ja muiden lukemisesteisten henkilöiden kirjastopalvelujen ja saavutettavan julkaisemisen asiantuntijana.

Kirjasto vastaa sen yhteydessä olevien toimielinten hallinnosta sekä niille kuuluvien asioiden valmistelusta ja toimeenpanosta.

3 §

Maksuttomuus

Kirjaston aineistojen välitys- ja lainauspalvelu sekä neuvonta ovat kirjaston asiakkaille maksuttomia.

Kirjaston muista suoritteista perittävistä maksuista säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992).

4 §

Käytösäännöt

Kirjasto antaa käytösäännöt, joita kirjaston asiakkaiden tulee noudattaa. Käytösäännöt voivat koskea kirjaston aineistojen lainaamista, käyttöä, palauttamista sekä käyttö- ja lainauskieltoa.

5 §

Käyttö- ja lainauskielto

Kirjasto voi rajoittaa määräajaksi asiakkaan oikeutta käyttää kirjaston aineistoja, jos asiakas on luovuttanut kirjastosta saamaansa aineistoa muille henkilöille tai mahdollistanut muille henkilöille pääsyn kirjaston aineistoon. Kirjasto voi rajoittaa määräajaksi asiakkaan oikeutta lainata kirjaston aineistoja, jos asiakas kadottaa tai vahingoittaa kirjaston aineistoa toistuvasti. Käyttö- tai lainauskielto voi olla voimassa enintään 30 päivää.

Kirjaston asiakas ei myöskään saa lainata kirjaston aineistoja, jos hän ei ole palauttanut aiemmin lainaamia aineistoja 4 §:ssä tarkoitetuissa käytösäännöissä ilmenevässä määräajassa tai korvannut kadonnutta tai vahingoittunutta kirjaston aineistoa. Vahingoittuneesta tai kadonneesta aineistosta perittävän korvauksen suorittamatta jättäminen ei kuitenkaan johda lainauskieltoon, jos lainauskiellon asettaminen olisi olosuhteet huomioon ottaen kohtuutonta. Lainauskielto päättyy välittömästi, kun aineisto on palautettu tai korvattu kirjastolle.

Eduskunnan vastaus EV 94/2022 vp

6 §

Yhteistyö

Kirjasto toimii yhteistyössä yleisten kirjastojen, muiden kirjastojen sekä koulujen ja oppilaitosten kanssa.

Kirjasto voi toimia yhteistyössä myös muiden kuin 1 momentissa tarkoitettujen yhteisöjen kanssa.

7 §

Johtokunta

Kirjastolla on johtokunta, jonka jäsenet opetus- ja kulttuuriministeriö nimittää enintään neljäksi vuodeksi kerrallaan. Johtokunnassa on puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja enintään yksitoista muuta jäsentä.

Johtokunnan tehtävänä on:

- 1) päättää kirjaston yleisistä toimintalinjoista sekä käsitellä muut kirjaston kannalta laajakantoiset ja periaatteellisesti merkittävät asiat;
- 2) käsitellä kirjaston talouden ja toiminnan suuntaviivat;
- 3) hyväksyä kirjaston toimintakertomus ja esitys kirjaston talousarvioksi;
- 4) tehdä esityksiä ja aloitteita kirjaston toiminnan kehittämiseksi;
- 5) hyväksyä esitys kirjastolle osoitettujen lahjoitus- ja testamenttivarojen käytöstä.

Johtokunnassa käsiteltävät asiat ratkaistaan esittelystä.

Johtokunnan kokoonpanosta voidaan säätää tarkemmin opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella. Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella voidaan lisäksi säätää johtokunnan päätösvaltaisuudesta ja kokouspalkkioista.

8 §

Johtaja

Kirjastolla on johtaja, jonka opetus- ja kulttuuriministeriö nimittää enintään viiden vuoden määräajaksi. Johtajaksi nimitettävältä vaaditaan, että hän on suorittanut ylemmän korkeakoulututkinnon ja että hänellä on johtajan tehtävien hoitamiseksi tarvittava toimialan tuntemus sekä käytännössä osoitettu johtamistaito.

Johtajan tehtävänä on johtaa, valvoa ja kehittää kirjaston toimintaa sekä vastata toiminnan tuloksellisuudesta ja tavoitteiden saavuttamisesta. Johtaja nimittää viraston muut virkamiehet ja päättää työsopimussuhteisen henkilökunnan palkkaamisesta sekä ratkaisee asiat, joita ei ratkaista johtokunnassa tai joita ei työjärjestyksessä ole määrätty muun virkamiehen ratkaistaviksi.

Eduskunnan vastaus EV 94/2022 vp

9 §

Pistekirjoituksen neuvottelukunta

Kirjaston yhteydessä toimii pistekirjoituksen neuvottelukunta, jonka jäsenet nimittää Saavutettavuuskirjasto Celia enintään neljäksi vuodeksi kerrallaan. Neuvottelukuntaan kuuluu puheenjohtaja ja enintään kuusi muuta jäsentä. Nimittämispäätöstä valmisteltaessa on kuultava kirjaston johtokuntaa.

Neuvottelukunnan tehtävänä on toimia pistekirjoituksen ja näkövammaisten henkilöiden oppimateriaalien asiantuntijaelimenä.

Neuvottelukunnan kokoonpanosta ja tehtävistä voidaan säätää tarkemmin opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella. Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella voidaan lisäksi säätää neuvottelukunnan päätösvaltaisuudesta ja kokouspalkkioista.

10 §

Työjärjestys

Kirjaston organisaatiosta, sisäisestä työnjaosta, asioiden käsittelystä ja ratkaisemisesta sekä toimintojen muusta järjestämisestä määrätään kirjaston työjärjestyksessä.

11 §

Muutoksenhaku

Edellä 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua kirjastolta. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003). Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

12 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan näkövammaisten kirjastosta annettu laki (638/1996).

Laki

yleisistä kirjastoista annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan yleisistä kirjastoista annetun lain (1492/2016) 11 § seuraavasti:

Eduskunnan vastaus EV 94/2022 vp

11 §

Yhteistyö

Yleinen kirjasto toimii ja kehittää toimintaansa yhteistyössä muiden yleisten kirjastojen, Kansalliskirjaston, Varastokirjaston, Saavutettavuuskirjasto Celian sekä muiden korkeakoulukirjastojen, oppilaitoskirjastojen ja erikoiskirjastojen kanssa.

Yleinen kirjasto voi tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi toimia yhteistyössä viranomaisten, kirjastoalan toimijoiden, päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten sekä muiden yhteisöjen kanssa.

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20 ____.

Helsingissä 27.6.2022

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri